

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Catechesis Pverilis

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1543

VD16 M 2628

Quid praecipit octauum praeceptum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-33561

Deus exerceri fidem, quæ si adesset, liberaliores
essemus in hoc genere officiorum. Si enim uerè
expectaremus à Deo facultatum conseruationē,
perfecto libentius largiremur.

DE OCTAVO PRAECEPTO.

Quid præcipit octa-
uum præceptum?

Iubet ut propter Deum præstetur ueritas in
omni uita, dictis & factis, ac nominatim in iu-
dicijs, in contractibus & in pactis, requirit
ueritatem. Vide autem quàm late pateat hoc præ-
ceptum, regit iudicia, pacta, contractus, & com-
plectitur partem iustitiæ particularis, scilicet
quæ uetat ne fraude & per calumnias alij ledan-
tur. **Duplices** sunt enim duplices iniuriæ. **Alia** fiunt ui,
iniuriæ. aliæ sine ui manifesta, sed dolo & fraude fiunt. **Viol-**
lencia prohibetur in quinto & septimo præcep-
to. **Hic** prohibentur mendacia, imposturae, ca-
lumniæ. Ita sparsa est iustitia particularis in hæc
præcepta. **Nam** iustitia particularis prohibet in-
iurias utriusque generis. **Porro** hæc uirtus quæ
uetat mendacia et calumnias, uocatur ueritas. **Ut**
autem superiora præcepta alias partes reipubli-
cæ munierunt, ita hoc præceptum munit iudicia,
pacta & contractus. **Facile** autem possunt agno-
sci pec-

sci peccata crassiora pugnantia cum hoc precepto. **V**t enim hic confirmantur iudicia & omnia forensia officia, si rite & bona conscientia fiant, sicut & iuramentum de calumnia præcipit, ita e contra damnantur omnes falsæ & calumniosæ accusationes & defensiones & sententiæ in iudicijs. Denique tota sophistica forensis, item falsa testimonia & consilia, item depravatio artium & rectæ doctrinæ, item uiolatio pactorum & promissorum in contractibus. Denique insidiosa simulatio aut occultatio in moribus & uita, quia ueritas non modo in pactis, promissis aut iudicijs requiritur, sed etiam in tota uita, uidelicet cædor, simplicitas .i. rectitudo seu ingenuitas, quæ facit ne temere de alijs suspicemur, ut dextrè interpretemur aliorum dicta aut facta, ne sinistra interpretatione deprauemus probabiliter dicta aut facta, ne insidiosa occultatione captemus aliquod ω λεονέκτημα, ne sit in amicitia simulatio, sed luceat in dictis & factis & omni cōsuetudine rectitudo quedam, & appareat nos serio et bono studio agere omnia, quæ ostendimus, & præ nobis ferimus. **T**alis ingenuitas attribuitur Achilli apud Homerum, qui ait se odisse ut mortē eos qui aliud dicunt, aliud sentiunt. **E**t si autē maximè decet heroicis uiros hæc ingenuitas,

H 2 tamen

tamen requiritur in omnibus, ac maximè in ex-
 plicatione doctrinarum. Sed præceptum Dei nõ
 modo uirtutẽ ipsam requirit, sed etiam postulat
 ut referatur ad gloriam Dei, hoc est, ut amemus
 & præstemus ueritatem, ut Deo obediamus. **Est**
 & uulgare uitium maledicentia, uidelicet illorũ
 qui libenter serunt de alijs sermones, quibus eo-
 rum fama leditur, aut qui delectantur acerbita-
 te aut scurrilitate conuitorum, aut qui obtre-
 ctant alienæ existimationi. Hæc omnia uulgo de-
 tractionem uocant. **Et** aliàs hæc consuetudo ex
 nature uanitate oritur. Quosdam enim hi ser-
 mones sine ulla causa delectant, tantum propter
 nature uanitatem. Aliàs ex ambitione et inuidia.
 Interdum species est adulationis maledicere alijs
 in aliquorum gratiam. **Sunt** etiam quedam di-
 stortæ nature adeo uirulentæ et plenæ liuorum,
 & suspicaces, ut sola nature maleuolentia sine
 alijs causis impellat eos ad maledicendum. **Quo**
 in genere peccant non tantum qui serunt fabel-
 las, aut crimina de alijs, sed etiam auditores, qui
 libenter uel auide audiunt, sicut **Pindarus** in-
 quit, **Ἰνιδίς ὀψόνιον ἐστὶν ἐμὰ μάλεικτα.** **Cum** au-
 tem hoc uitium sit communissimum, discamus fre-
 quenter linguam, & corrigamus morbos animi, qui
 aut pariunt aut confirmant lingue petulantiam,
 & me-

Et meminerimus eam pugnare cum hoc præcepto, **N**on dices falsum testimonium. Et **C**hristus ait, **N**olite iudicare, ne iudicemini.

Sed hinc quæritur, an non licet manifesta & publica uicia reprehendere? **R**espondeo, **S**ententia **C**hristi, **N**olite iudicare, non prohibet officium iudicis, aut contionatoris, sed prohibet priuatam maledicentiam, & in rebus dubijs calumnias. **E**st autem priuata maledicentia, quandoque extra iudicium, aut contionem, aut deliberationem, aut piam castigationem, dicuntur in alios conuicia, etiamsi uera et manifesta sunt, ubi uidelicet non dicuntur, ut uel ille emendetur qui accusatur, uel consulatur alijs, sed erumpunt aut ex naturæ uanitate, aut ex morbo animi. **P**orrò hoc tempore est usitatum maledicere summis atque infimis, et præsertim principibus & doctoribus, imò ipsis etiam artibus, & sæpe in rebus dubijs calumniose reprehenduntur, ubi ea quæ sunt ambigua, non erant in deteriore partem interpretanda. **M**ultò plus peccant, qui recte facta aut dicta calumniose deprauant, sicut sæpius accidit. **P**orrò quam turpis res sit & **D**eo displicens calumnia, hoc potest animaduerti, quòd ab hoc uitio auctor peccati diabolus nomen habet. **E**t hoc loco sciendum est, eos qui falsas fabulas de alijs serunt, de-

bere illis restitutionem fame, sicut in furto debent restitutionem rerum, quia inter bona externa præcipuum est bona existimatio. Recte enim dicitur, Bona conscientia nobis opus est, bona fama autem de nobis opus est proximis. Nam honesta opinio inuitat alios ad uirtutem, ideo in prouer. scriptum est, Melius est nomen bonum, quàm diuitie multe. Et Ecclesiastici 41. Curam habeto de bono nomine, hoc enim præstantius est mille thesauris. Et extat uersiculus, Honestus rumor alterum patrimonium est. Et grauius inquit Gerson, Nonnunquam facilius satisfacit pro homicidio corporali & furto, quàm pro calumnia. Et de his qui dicunt conuitia gubernatoribus ecclesiarum, ait Anacletus, Deteriores sunt, qui doctorum uitam morésque calumniantur, quàm qui diripiunt aliorum prædia.

An omne mendacium est mortale peccatum?

Mendacia & in hoc præcepto prohibentur et alibi. Nam Leuit. 19. scriptum est, Non mentiemini, nec decipiet unusquisque proximum suum, non eris calumniator, nec susurro in populo. Est autem mentiri, aliud loqui quàm sentias, seu dissimulata ueritate falsum dicere, id